

Zivrūpniecības nozares attīstības stratēģija

2009.-2013.gadam

Izstrādāts SIA "Baltijas Konsultācijas"
saskaņā ar Lauku atbalsta dienesta atbalsta līgumu

Nr.131008/S378

Rīga, 2008

Saturs

Saturs.....	2
Attēlu rādītājs	3
Kopsavilkums	4
Ievads	6
Zivrupniecības nozares loma zivsaimniecībā	7
Zivrupniecības nozares regulācija	10
Zivrupniecības nozares līdzšinējā attīstība	10
Zivrupniecības nozares loma Latvijas ekonomikā	13
Zivrupniecības nozares SVID analīze	16
Zivrupniecības nozares nākotnes redzējums (vīzija)	17
Rīcības plāns.....	18

Attēlu rādītājs

ATTĒLS NR. 1 – LATVIJAS ZIVSAIMNIECĪBAS NOZARE.....	7
ATTĒLS NR. 2 – ZIVJU APSTRĀDE LATVIJĀ (UZŅĒMUMU SKAITS UN % ĪPATSVARS KOPĒJĀ APGROZĪJUMĀ).....	8
ATTĒLS NR. 3 – LATVIJAS ZIVRŪPNIECĪBAS SAVIENĪBAS BIEDRU RAŽOTĀS PRODUKCIJAS SADALĪUMS (% NO APGROZĪJUMS).....	8
ATTĒLS NR. 4 – LATVIJAS STERILIZĒTU KONSERVU RAŽOTĀJU EKSPORTA TIRGI (% SADALĪUMS PĒC KĀRBUSKAITA).....	8
ATTĒLS NR. 5 – LATVIJAS STERILIZĒTU KONSERVU RAŽOTĀJU EKSPORTA TIRGI (KOPUMĀ 40 VALSTIS).....	9
ATTĒLS NR. 6 – KOPĒJIE LATVIJAS STERILIZĒTU KONSERVU RAŽOTĀJU PĀRDOŠANAS APJOMI 2007. GADĀ EKSPORTA TIRGOS UN LATVIJĀ (LVL UN KĀRBUSKAITS).....	9
ATTĒLS NR. 7 – BRĒTLIŅU UN REŅĢU NOZVEJAS APJOMS, EKSPORTA UN IMPORTA APJOMS, RAŽOTĀJIEM NODOTAIS APJOMS.....	11
ATTĒLS NR. 8 – BRĒTLIŅU NOZVEJAS APJOMS, EKSPORTA UN IMPORTA APJOMS, RAŽOTĀJIEM NODOTAIS APJOMS.....	11
ATTĒLS NR. 9 – KONSERVU EKSPORTS (REĀLAIS 2007. G. UN IESPĒJAMĀS, JA VISAS BRĒTLIŅAS TIKTU PĀRSTRĀDĀTAS LATVIJĀ).....	12
ATTĒLS NR. 10 – ZIVJU KONSERVU ĪPATSVARS LATVIJAS EKSPORTĀ (% LVL).....	13
ATTĒLS NR. 11 – ZVEJNIECĪBAS UN ZIVJU APSTRĀDES PIEVIENOTĀ VĒRTĪBA, 2003.-2006. G. (LVL).....	14
ATTĒLS NR. 12 – ZVEJNIECĪBAS UN ZIVJU APSTRĀDES PIEVIENOTĀ VĒRTĪBA UZ VIENU ZIVJU TONNU GADĀ, 2006. G. (LVL).....	14
ATTĒLS NR. 13 – PIEVIENOTĀS VĒRTĪBAS SADALĪUMS 2006. G. ZIVJU PĀRSTRĀDES UZŅĒMUMIEM PĒC DARBINIEKU SKAITA (%).....	15
ATTĒLS NR. 14 – ZIVRŪPNIECĪBAS NOZARES SVID ANALĪZE.....	16

Kopsavilkums

Zivrnūpniecības nozare ir viena no svarīgākajām un eksportspējīgākajām pārtikas rūpniecības nozarēm Latvijā, zivju konservu eksportam pārsniedzot 50 miljonus latu gadā un nozares pievienotajai vērtībai pārsniedzot 23 miljonus latu gadā. Pateicoties līdzšinējai nozares attīstībai, Latvijas Zivrnūpniecības nozares produkcija šobrīd nostiprinājusi augstu atpazīstamību NVS valstu tirgos. Latvijas Zivrnūpniecībai ir būtiska loma Latvijas tēla popularizēšanā ārvalstīs, jo, vairāk kā 300 miljoniem iedzīvotāju nozares eksporta valstīs Latvijas vārds asociējas tieši ar kvalitatīviem zivju konserviem.

Tajā pašā laikā zivrnūpniecības nozarei atvēlēta ļoti pieticīga loma Latvijas tautsaimniecībā. Zivsaimniecības nozares stratēģiskajā plānā 2007.-2013.gadam zivrnūpniecības nozare nav noteikta kā prioritāte kaut gan rada trīs reizes vairāk pievienotās vērtības uz katru zivju tonnu nekā zvejniecība.

Lielāko apgrozījuma daļu zivrnūpniecības nozarē rada sterilizētu konservu ražotāji (60%), no kuriem 75% apgrozījuma veido Latvijas Zivrnūpniecības savienības biedri. Par nozīmīgāko nozares precī uzskatāmi šprotu konservi, kas veido 70% no kopējā sterilizētu konservu ražotāju apgrozījuma.

Kopš 2005.gada parādījusies nemainīga tendence pieaugt svaigu un saldētu zivju eksportam un samazināties Latvijas teritorijā pārstrādāto zivju apjomam. Tā rezultātā Latvijā netiek radīta iespējamā pievienotā vērtība 224 latu apmērā par katru eksportēto zivju tonnu. Apstrādājot eksportētās zivis Latvijā un eksportējot pārstrādātu produkciju, būtu iespējams palielināt Latvijā radīto pievienoto vērtību par 10 miljoniem latu, kā arī palielināt zivju konservu eksportu par 54,3 miljoniem latu.

Eksportētās brētliņas, no kā tiek ražota nozares nozīmīgākā prece – šprotu konservi, lielākoties nonāk Krievijā un Ukrainā, kur tiek pārstrādātas, radot šprotu konservus, kas konkurē ar Latvijā ražotajiem konserviem. Ņemot vērā, ka eksportētajām svaigajām un saldētajām zivīm austrumu valstīs netiek noteikta vai tiek noteikta daudz mazāka ievadmuita nekā zivju konserviem, konservu ražotāji austrumu valstīs spēj nodrošināt zemāku pašizmaksu nekā Latvijas ražotāji produkcijai attiecīgo valstu tirgos. Šī iemesla dēļ ievērojami krīt Latvijas sterilizētu zivju konservu ražotāju konkurētspēja eksporta tirgos.

Nozares lielākais spēks ir Latvijas vārda atpazīstamība un iekarotās pozīcijas eksporta tirgos, vienlaicīgi lielākais vājums ir nozares zemā prioritāte nacionālajos attīstības plānos, kā arī nacionālā lobija neesamība ES institūcijās un apgrozāmo līdzekļu trūkums. Nozare saskata iespējas iekarot jaunus eksporta tirgus un kāpināt ražošanas apjomus, tomēr šīs iespējas apdraud valsts atbalsta trūkums un iespējamās izmaiņas Eiropas Savienības un austrumu valstu likumdošanā.

Stratēģijā definēti šādi Latvijas Zivrnūpniecības nozares panākumu faktori:

- 1) Zivrnūpniecības nozares prioritātes palielināšana Latvijas tautsaimniecībā;
- 2) Nozares konkurētspējas un eksporta veicināšana;
- 3) Eiropas Savienības finansējuma piesaistīšana;
- 4) Darbaspēka problēmu risināšana;

- 5) Informācijas aprites uzlabošana;
- 6) Sadarbības veicināšana ar zvejniekiem;
- 7) Izmaksu optimizēšana.

Izvērstāks panākumu faktoru apraksts apskatāms rīcības plānā stratēģijas nobeigumā. Minēto panākumu faktoru izpilde veicinās zivrūpniecības nozares attīstību Latvijā, nodrošinot nozares attīstību un strauju pievienotās vērtības pieaugumu valstī.

Ievads

Zivrupniecības nozares stratēģija veidota, pamatojoties uz nepieciešamību izvērtēt nozares esošo lomu Latvijas tautsaimniecībā un radīt attīstības plānu 2009.-2013.gadam. Stratēģijas izveidi subsidējis Lauku atbalsta dienests, piešķirot finansējumu tās izstrādei. Stratēģiju izstrādājuši SIA „Baltijas Konsultācijas” speciālisti Mārtiņš Popelis un Artūrs Kokins, konsultējoties ar valsts iestādēm un nozares pārstāvjiem.

Zivrupniecības nozares stratēģija izstrādāta, balstoties uz publiski pieejamo statistikas informāciju, Latvijas Zivrupnieku savienības biedru pieejamajiem datiem, kā arī nozares ekspertu stratēģijas izstrādes darba grupās paustajiem pieņēmumiem.

Stratēģijā apskatīta nozares līdzšinējā attīstība, tās loma Latvijas ekonomikā un iespējamā attīstība nākotnē. Analizējot nozares stiprās un vājās puses, kā arī iespējas un draudus, ticis izstrādāts rīcības plāns par nepieciešamajiem soļiem nozares attīstības nodrošināšanai.

Stratēģijas izstrādes procesā notikusi viedokļu apmaiņa ar Latvijas Zivrupnieku savienības biedriem, zvejniecības nozares pārstāvjiem un Valsts Zivsaimniecības pārvaldes amatpersonām.

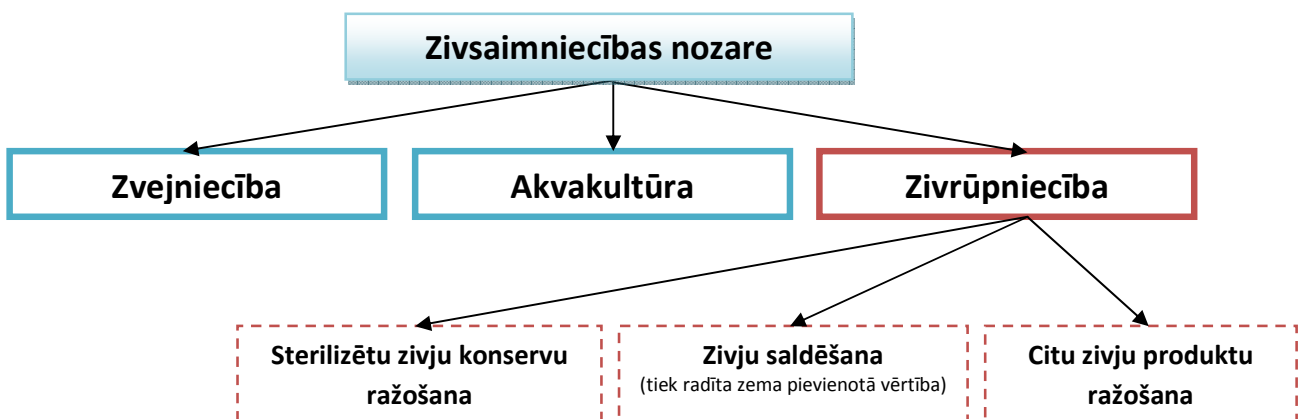
Darba rezultātā izveidots rīcības plāns, kura īstenošana sekmēs nozares attīstību, palielinot tās nozares pievienoto vērtību Latvijas tautsaimniecībai.

Zivrupniecības nozares loma zivsaimniecībā

Zivrupniecības jeb zivju apstrādes nozare kopā ar zvejniecību un akvakultūru ietilpst plašākajā zivsaimniecības nozarē (attēls Nr.1). Plašāk ar zivrupniecību saskaņā ar NACE 1.1 RED klasifikatoru (kods 15.20.) saprot „Zivju un zivju produktu pārstrāde un konservēšana”.

Zivrupniecību sīkāk iespējams iedalīt sterilizētu konservu ražošanā, citu zivju produktu ražošanā un zivju saldēšanā. Lai gan zivju saldēšana uzskatāma par zivju apstrādi, tā pievieno minimālu pievienoto vērtību.

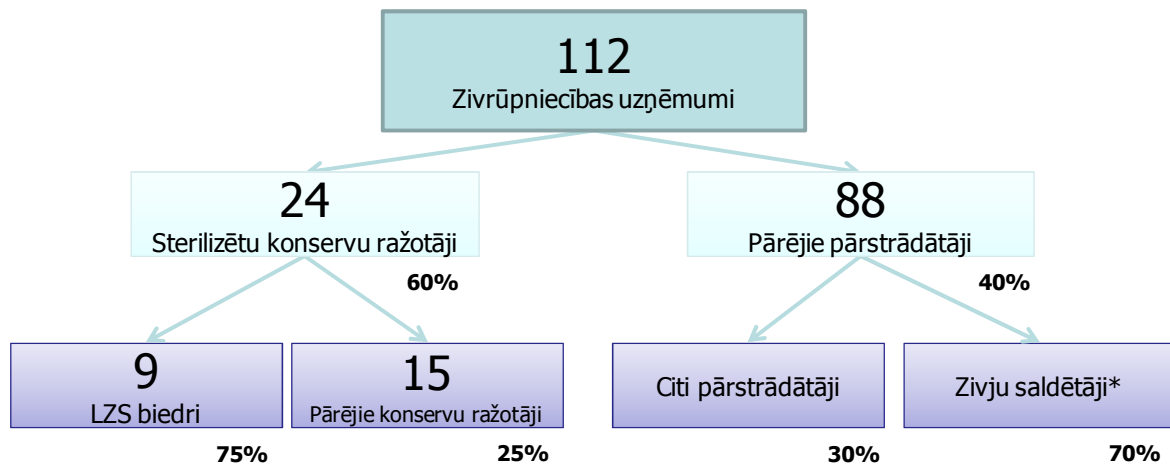
Attēls Nr. 1 – Latvijas zivsaimniecības nozare

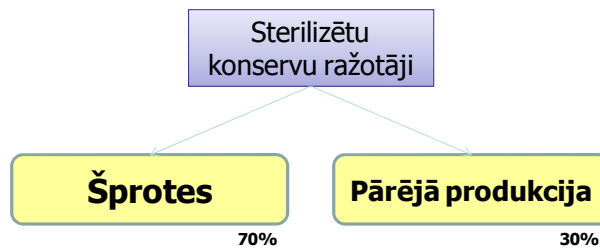
Saskaņā ar Latvijas Zivsaimniecības mārketinga un informācijas centra datiem Latvijā šobrīd ir 112 reģistrēti zivju pārstrādes uzņēmumi. No šiem uzņēmumiem 24 nodarbojas ar sterilizētu konservu ražošanu, bet pārējie 88 – ar citu zivju produktu ražošanu, tostarp zivju saldēšanu.

Nozīmīga loma zivrupniecības nozarē Latvijā ir vienīgajai nozares asociācijai – Latvijas Zivrupnieku savienībai. Pēc Latvijas Zivrupnieku savienības sniegtās informācijas sterilizētu konservu ražotāji veido aptuveni 60% no kopējā zivrupniecības nozares apgrozījuma, pārējiem 40% sadaloties starp pārējiem pārstrādātājiem, no kuriem lielāko apgrozījuma daļu (70%) veido zivju saldētāji.

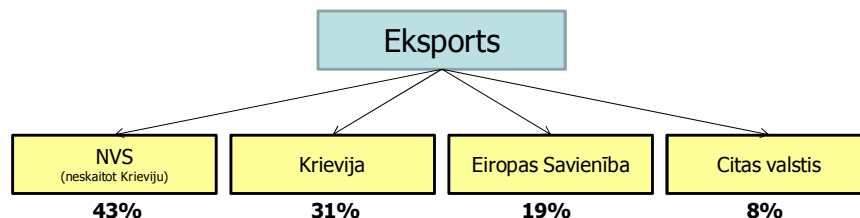
Latvijas Zivrupnieku savienības biedri veido aptuveni 75% no kopējā sterilizētu konservu ražotāju apgrozījuma (attēls Nr.2).

Attēls Nr. 2 – Zivju apstrāde Latvijā (uzņēmumu skaits un % īpatsvars kopējā apgrozījumā)¹

Pēc Latvijas Zivrupnieku savienības aplēsēm aptuveni 70% no Latvijas sterilizētu konservu ražotāju saražotās produkcijas veido šprotu konservi, kas līdz ar to uzskatāms par būtiskāko sterilizētu konservu ražotāju produktu (attēls Nr.3).

Attēls Nr. 3 – Latvijas Zivrupniecības savienības biedru ražotās produkcijas sadalījums (% no apgrozījums)²

Pēc Latvijas Zivrupniecības savienības datiem aptuveni 87% no Latvijas sterilizētu konservu ražotāju saražotās produkcijas ticis eksportēts kopumā uz 40 valstīm. Nozīmīgākie nozares eksporta tirgi ir Krievija un pārējā NVS, kā arī Eiropas Savienība (attēls Nr.4; attēls Nr.5).

Attēls Nr. 4 – Latvijas sterilizētu konservu ražotāju eksporta tirgi (% sadalījums pēc kārbu skaita)³

¹ Latvijas Zivrupniecības savienības dati

² Latvijas Zivrupniecības savienības dati

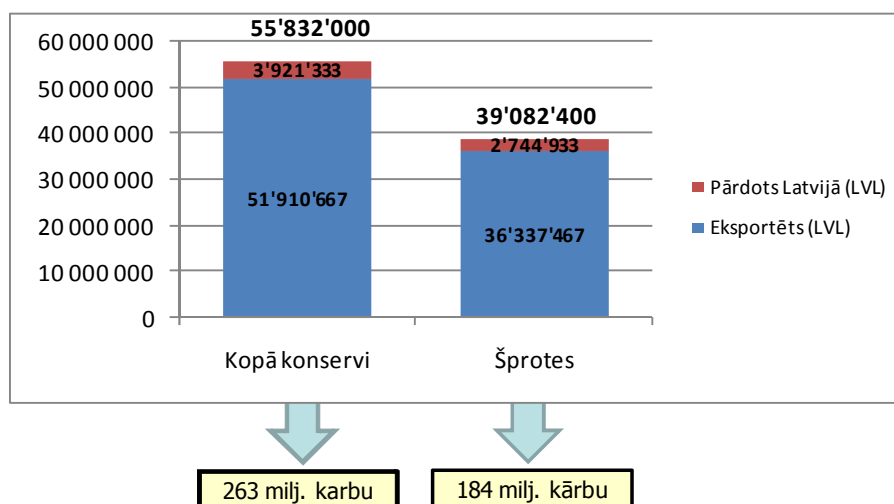
³ Latvijas Zivrupniecības savienības dati

Attēls Nr. 5 – Latvijas sterilizētu konservu ražotāju eksporta tirgi (kopumā 40 valstis)

Pēc Latvijas Zivrupniecības savienības aplēsēm kopējais Latvijas sterilizētu konservu ražotāju pārdošanas apjoms 2007.gadā bijis 263 miljoni kārbu (56 miljoni latu), no kura aptuveni 243 miljoni kārbu (52 miljoni latu) ticis eksportēts un 20 miljoni kārbu (4 miljoni latu) pārdots Latvijā.

No minētajiem pārdošanas apjomiem lielāko daļu zivju konservu veido šprotu konservi – 2007.gadā eksportēto šprotu konservu apjoms bija 170 miljoni kārbu (36 miljoni latu), bet Latvijā pārdoti nepilni 14 miljoni kārbu (2,7 miljoni latu). Šprotu konservi veidojuši aptuveni 70% no pārdotajiem sterilizētajiem zivju konserviem (attēls Nr.6).

Attēls Nr. 6 – Kopējie Latvijas sterilizētu konservu ražotāju pārdošanas apjomi 2007.gadā eksporta tirgos un Latvijā (LVL un kārbu skaits)⁴

⁴ Latvijas Zivrupniecības savienības dati

Zivrupniecības nozares regulācija

Par zivsaimniecības un tai skaitā zivrupniecības (zivju apstrādes) regulāciju atbildīga LR Zemkopības ministrija un tās padotībā esošās iestādes. LR Zemkopības atbildības sfēras ietver nozari regulējošo tiesību aktu izstrādi, kā arī Eiropas Savienības politikas realizēšanu ar nozari saistītajās jomās.

LR Zemkopības ministrijas padotībā esošās Valsts zivsaimniecības pārvaldes mērķis ir valsts pārvaldes funkciju īstenošana zivsaimniecības nozarē, lai nodrošinātu nozari regulējošo normatīvo aktu prasību ievērošanu un izpildi. Tās funkcijas ir:

1. Īstenot Eiropas Savienības un nacionālo politiku zivju resursu efektīvā un saudzīgā izmantošanā, atražošanā un zinātniskā izpētē.
2. Nodrošināt zivju resursu pārzināšanu un izmantošanas regulēšanu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.
3. Piedalīties nacionālo zivsaimniecības interešu veidošanā un pārstāvēšanā Eiropas Savienības institūcijās un starptautiskajās organizācijās.

Viens no Valsts zivsaimniecības pārvaldes svarīgākajiem darbības virzieniem ir tieša Latvijas zivsaimniecības interešu pārstāvēšana dažādās ES institūcijās – ES Padomes darba grupās, Eiropas Komisijas pārvaldības komitejās u.c., tai skaitā zivrupniecības nozares interešu pārstāvēšana.

LR Zemkopības ministrijas Lauku atbalsta dienests realizē Eiropas Savienības un valsts atbalsta politiku lauksaimniecībā un zivsaimniecībā, tai skaitā, administrē ZVFI un Eiropas Zivsaimniecības fonda līdzekļus - pieņem un izvērtē iesniegumu projektus atbalsta saņemšanai, pieņem lēmumu par atbalsta finansējuma piešķiršanu vai tā atteikumu un veic izmaksātā atbalsta uzskaiti un izlietošanas kontroli.

Zivsaimniecības un tai skaitā zivrupniecības (zivju apstrādes) attīstības vadlīnijas noteiktas šobrīd spēkā esošajā Zivsaimniecības nozares stratēģiskajā plānā 2007.-2013.gadam. Nozares stratēģiskajā plānā identificēti nozares mērķi un noteikti uzdevumi mērķu sasniegšanai. Minētie uzdevumi uzskaitīti prioritārā secībā, ar zivrupniecību saistītus uzdevumus prioritāšu skalā nosakot 7.vietā un zemāk. Stratēģiskajā plānā nav uzsvērtā zivrupniecības nozīmīgā loma Latvijas tautsaimniecībā.

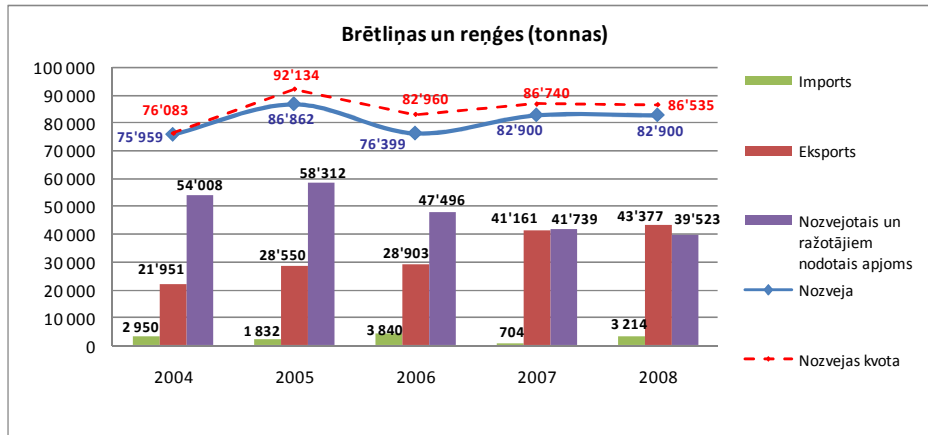
Zivrupniecības nozares līdzšinējā attīstība

Zivrupniecības nozares līdzšinējā attīstība jāvērtē kontekstā ar tās blakus nozares – zvejniecības attīstību, kā arī izejvielu eksportu un importu. Ņemot vērā, ka 60% no zivrupniecības apgrozījuma veido sterilizētu konservu ražošana, visbūtiskāk ir analizēt tieši šo nozares sektoru.

Saskaņā ar Latvijas Zivrupniecības savienības datiem par nozīmīgākajām sterilizētu konservu ražotāju izejvielām uzskatāmas brētliņas un reņģes, kuru kopējā Latvijas zvejnieku nozveja pēdējos gados svārstījies ap 80 tūkstošiem tonnu atkarībā no attiecīgajā gadā noteiktajām nozvejas kvotām. Saskaņā ar Latvijas

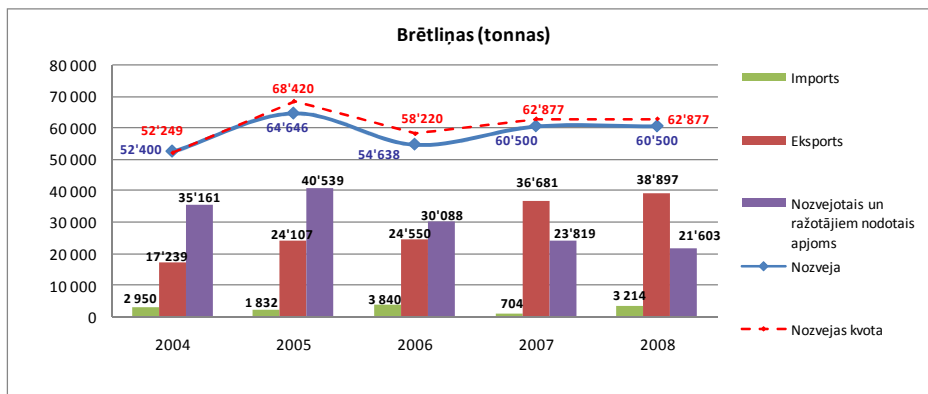
Zivrūpnieku savienības un Latvijas zivsaimniecības pārvaldes datiem par svaigu un saldētu zivju eksportu un importu iespējams aprēķināt kopējo pie ražotājiem nonākušo brētliņu un reņģu apjomu (attēls Nr.7).

Attēls Nr. 7 – Brētliņu un reņģu nozvejas apjoms, eksporta un importa apjoms, ražotājiem nodotais apjoms⁵

Pamatojoties uz statistikas datiem (attēls Nr.6), redzams, ka kopš 2005.gada piedzīvots stabils svaigu un saldētu brētliņu un reņģu eksporta pieaugums, kas, nozvejai un importam mainoties ļoti maz, nozīmē, ka pie zivju pārstrādātājiem nonākušais zivju apjoms pastāvīgi samazinājies. Ļoti uzskatāmi šī tendence redzama, apskatot atsevišķi brētliņu nozveju un izlietojumu (attēls Nr.8).

Attēls Nr. 8 – Brētliņu nozvejas apjoms, eksporta un importa apjoms, ražotājiem nodotais apjoms⁶

Kopš 2005.gada, kad pie pārstrādātājiem nonākušais svaigu un saldētu brētliņu apjoms pārsniedza eksporta apjomus 1,7 reizes, 2008.gadā (prognose) eksporta apjoms ir ievērojami pieaudzis un pārsniedzis pie pārstrādātājiem nonākušo brētliņu apjomu 1,8 reizes (attēls Nr.7).

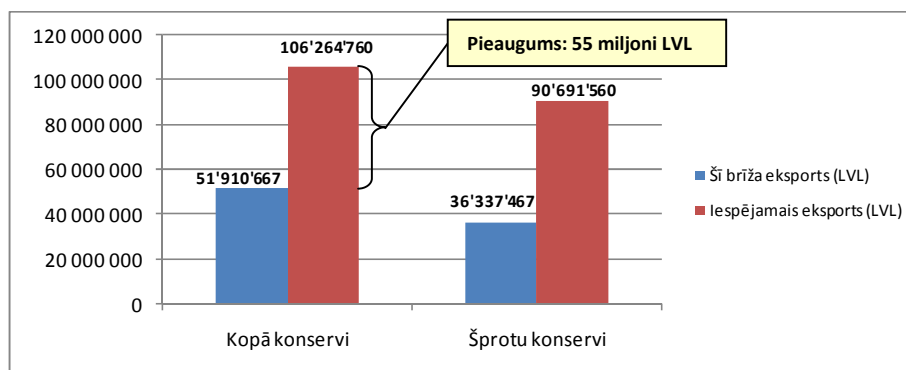
⁵ Latvijas zivsaimniecības pārvaldes dati; Latvijas Zivsaimniecības mārketinga un informācijas centra dati.

⁶ Latvijas zivsaimniecības pārvaldes dati; Latvijas Zivsaimniecības mārketinga un informācijas centra dati.

Šāda tendence nozīmē, ka zivju produkcijas izejvielas aizvien lielākos apjomos tiek izvestas no valsts un mazāk pārstrādātas Latvijā, kā rezultātā pārstrādes procesā pievienojamā vērtība tiek pievienota ārpus Latvijas (pārsvarā Krievijā un Ukrainā). Tas nozīmē, ka valsts zaudē daļu no iespējamiem ieņēmumiem, kā arī eksportētās izejvielas tiek izmantotas produktu radīšanai, kas eksporta tirgos konkurē ar Latvijā ražotiem produktiem. Ņemot vērā, ka zivju konservu ieviešanai NVS valstīs noteikta augsta ievadmuita, savukārt svaigām un saldētām zivīm nē, Latvijas pārstrādātājiem ievērojami sadārdzinās konservu pašizmaksa attiecībā pret vietējiem ražotājiem NVS valstīs. Tādējādi tiek apdraudēta Latvijas zivju pārstrādātāju konkurētspēja.

Pieņemot, ka 2007.gadā visas brētliņas būtu pārstrādātas Latvijā, saglabājot esošo ražību, zivju konservu eksports būtu aptuveni par 54,3 miljonu latu lielāks (attēls Nr.9).

Attēls Nr. 9 – Konservu eksports (reālais 2007.g. un iespējamais, ja visas brētliņas tiktu pārstrādātas Latvijā)⁷

Salīdzinājumam kopējais Latvijas dzīvu, atvēsinātu un saldētu zivju eksports, kā arī eksports no zvejas kuģiem 2007.gadā bija aptuveni 18,4 miljoni latu, tātad nesa gandrīz trīs reizes mazākus ieņēmumus nekā būtu iespējams gūt, pārstrādājot brētliņas Latvijā.

Lai sasniegtu šādus brētliņu apstrādes apjomus, Latvijas pārstrādātājiem būtu jāpalielina brētliņu apstrādes jaudas par aptuveni 150%, kā arī jāpalielina noiets esošajos tirgos vai jāatrod jauni tirgi. Ņemot vērā, ka eksporta tirgos Latvijas pārstrādātāji konkurē ar produkciju, kas ražota no Latvijas zvejnieku nozveidotām zivīm, papildus zivju pārstrāde Latvijā nozīmētu ražošanas sašaurināšanos ārvalstīs un nemainīgu kopējo produkcijas piedāvājumu.

Saskaņā ar Latvijas Zivrupnieku savienības datiem pēdējos gados pakāpeniski pieaugusi savienības nozīme zivrupniecības nozarē. Kopš 2005.gada, kad Latvijas Zivrupnieku savienības biedri iepirka aptuveni 67% no visām Latvijas zivju pārstrādātāju iepirktajām brētliņām un reņģēm, 2007.gadā iepirkto zivju īpatsvars pieaudzis līdz 77% un plānots saglabāties tādā pašā līmenī arī 2008.gadā.

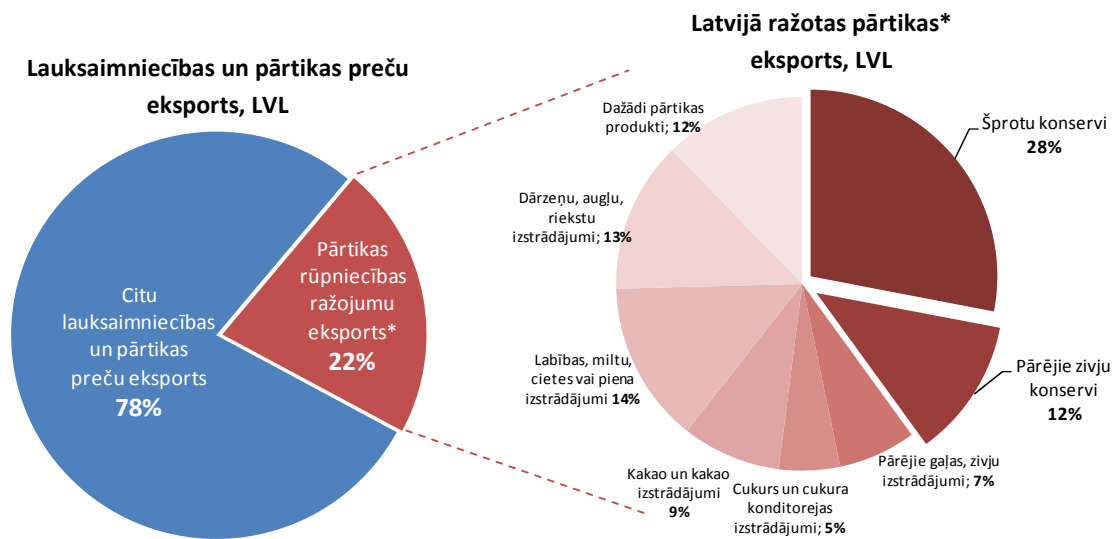
Pateicoties līdzšinējai nozares attīstībai, Latvijas Zivrupniecības nozares produkcija šobrīd nostiprinājusi augstu atpazīstamību NVS valstu tirgos, panākot Latvijas vārda asociācijas ar šprotēm eksporta tirgos ar vairāk kā 300 miljoniem iedzīvotāju.

⁷ Latvijas Zivrupniecības savienības dati

Zivrupniecības nozares loma Latvijas ekonomikā

Zivrupniecības nozare un sevišķi sterilizētu konservu ražošana uzskatāma par vienu no nozīmīgākajām nozarēm Latvijas pārtikas rūpniecībā. No Latvijā ražotas pārtikas eksporta šprotu konservi aizņem vislielāko daļu (28%), bet pārējie zivju konservi vēl 12%. Kopējais zivju konservu īpatsvars Latvijā ražoto pārtikas preču eksportā ir 40%, naudas izteiksmē veidojot vairāk kā 51 miljonu latu (attēls Nr.10).

Attēls Nr. 10 – Zivju konservu īpatsvars Latvijas eksportā (% , LVL)⁸

Eksports	Summa, LVL
Latvijas kopējais preču eksports (LVL)	4' 040' 293' 000
Lauksaimniecības un pārtikas preču eksports (LVL)	581' 802' 192
Latvijā ražotas pārtikas eksports* (LVL)	126' 503' 538
Šprotu konservu eksports (LVL)	36' 337' 467
Pārējo konservu eksports (LVL)	15' 573' 200

* Latvijā ražota pārtika (tai skaitā gaļas, zivju un vēžveidīgo, mikstmiešu vai citu ūdens bezmugurkaulnieku izstrādājumi; cukurs un cukura konditorejas izstrādājumi; kakao un kakao izstrādājumi; labības, miltu, cietes vai piena izstrādājumi, miltu konditorejas izstrādājumi; dārzenu, augļu, riekstu vai citu augu daļu izstrādājumi; dažādi pārtikas produkti).

Papildus tam saskaņā ar Latvijas Zivrupnieku savienības aplēsēm Latvijas sterilizētu konservu ražotāji 2007.gadā valsts budžetā samaksājuši 180 tūkstošus latu uzņēmumu ienākuma nodokli, kā arī 2,6 miljonus latu VSAOI.

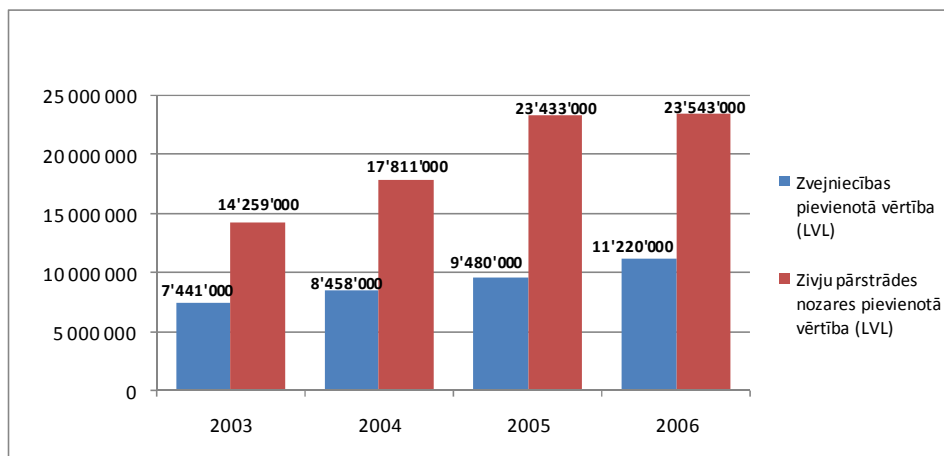
Zivrupniecības nozares būtiskā loma ekonomikā parādās arī, aplūkojot nozares radīto pievienoto vērtību. Saskaņā ar vispārpieņemto pievienotās vērtības aprēķināšanas metodoloģiju pievienotā vērtība tiek rēķināta kā uzņēmumu peļņas (pirms procentiem un nodokļiem) un darbaspēka izmaksu summa laika

⁸ Centrālās statistikas pārvaldes dati

periodā. Ņemot vērā pieaugošo tendenci eksportēt Latvijas zvejnieku nozvejtās zivis un aizvien mazāk tās pārstrādāt Latvijā, ir būtiski salīdzināt zvejniecības un zivju apstrādes pievienoto vērtību, tādējādi gūstot novērtējumu par pastāvošās tendences devumu Latvijas ekonomikā.

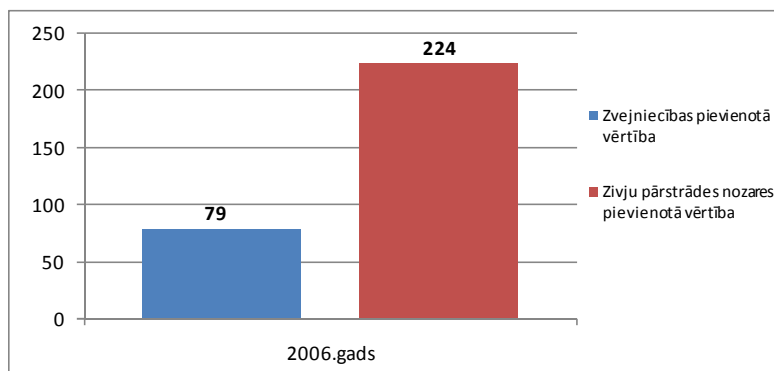
Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem gan zvejniecības, gan zivju apstrādes pievienotā vērtība kopš 2003. gada pakāpeniski pieaugusi, saglabājoties nemainīgai tendencei zivju apstrādes pievienotajai vērtībai ievērojami pārsniegt zvejniecības pievienoto vērtību (attēls Nr.11).

Attēls Nr. 11 – Zvejniecības un zivju apstrādes pievienotā vērtība, 2003.-2006.g. (LVL)⁹

Zinot nozaru kopējo pievienoto vērtību, iespējams aprēķināt vidējo pievienoto vērtību, kas radīta uz katru zivs tonnu, ņemot vērā visas zvejniecībā nozvejtās zivis, kā arī visas zivju pārstrādātāju rīcībā nonākošās zivis (gan Latvijas zvejnieku pārdotās, gan importētās). Aprēķinot pievienoto vērtību uz vienu zivju tonnu, redzams, ka apstrādes nozarē radītā pievienotā vērtība ir gandrīz trīs reizes lielāka par zvejniecības nozarē radīto pievienoto vērtību (attēls Nr.12).

Attēls Nr. 12 – Zvejniecības un zivju apstrādes pievienotā vērtība uz vienu zivju tonnu gadā, 2006.g. (LVL)¹⁰

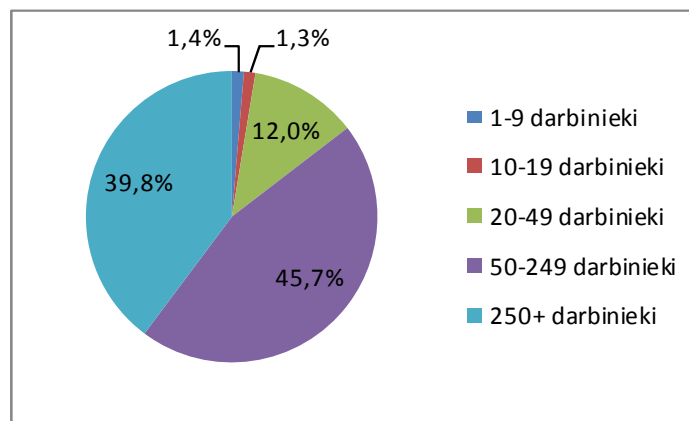
⁹ Centrālās statistikas pārvaldes dati

¹⁰ Centrālās statistikas pārvaldes dati; Latvijas Zivrūpniecības savienības dati

Minētie dati nozīmē, ka par katru Latvijā nozvejoto zivju tonnu, kas tiek eksportēta, pārstrādājot to Latvijā, būtu iespējams papildus 79 latiem radīt 224 latus pievienoto vērtību. Pieņemot, ka 43'377 tonnas 2007.gadā eksportēto svaigo un saldēto brētliņu un reņģu tiktu pārstrādātas Latvijā, valsts iegūtu papildus pievienoto vērtību 10 miljonu latu apmērā. Lielāko daļa šīs pievienotās vērtības (saskaņā ar Latvijas Zivrūpnieku savienības datiem ap 90%) veidotu darba samaksa, bet atlikušo daļu – peļņa pirms nodokļiem un procentiem.

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem pārlicinoši lielāko daļu no zivrūpniecības nozares uzņēmumu radītās pievienotās vērtības veidojuši vidēji un lieli uzņēmumi. Uzņēmumi ar darbinieku skaitu vairāk par piecdesmit 2006.gadā veidojuši 85,5% no kopējās nozares pievienotās vērtības (attēls Nr.13).

Attēls Nr. 13 – Pievienotās vērtības sadalījums 2006.g. zivju pārstrādes uzņēmumiem pēc darbinieku skaita (%)¹¹

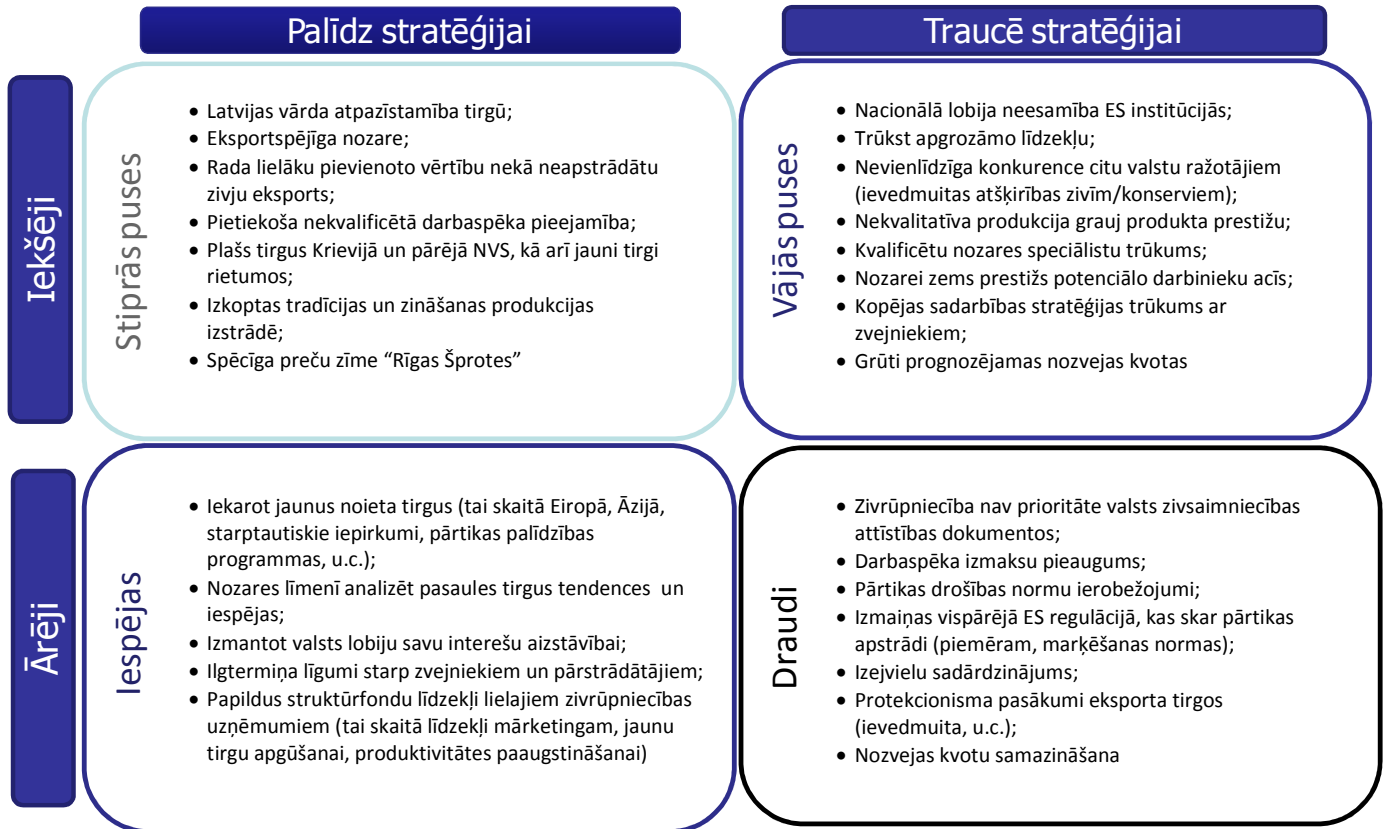

Šādi dati nozīmē, ka vidējie un lieli uzņēmumi ir galvenie vērtības radītāji, gan nodarbinot vairāk darbinieku, gan gūstot lielāku peļņu. Ražošanas apjomu kāpināšana šajos uzņēmumos nodrošinātu lielu atdevi Latvijas ekonomikā, kamēr mazo uzņēmumu darbība ir mazāk efektīva un sniegtu minimālu atdevi.

¹¹ Centrālās statistikas pārvaldes dati

Zivrupniecības nozares SVID analīze

Attēls Nr. 14 – Zivrupniecības nozares SVID analīze¹²

¹² Latvijas Zivrupniecības savienības dati

Zivrūpniecības nozares nākotnes redzējums (vīzija)

Vīzija par Latvijas Zivrūpniecību pēc 2013.gadā

- Šprotes – Latvijas nacionālais produkts

Ņemot vērā plašo šprotu konservu tirgu un augsto atpazīstamību, šprotu konserviem ir iespēja saglabāt esošās un paplašināt Latvijas nacionālā produkta pozīcijas valstīs ar vairāk kā 300 miljoniem iedzīvotāju. Ir iespējams panākt šprotu konservu tirdzniecību visās nozīmīgākajās tirdzniecības vietās austrumu tirgos.

- Drošība eksporta tirgos, stabilitāte pārtikas normās

Zivrūpniecības nozares ražotās produkcijas konkurētspēja eksporta tirgos lielā mērā atkarīga no attiecīgo valstu protekcionisma pasākumiem. Lai aizstāvētu Latvijas ražotāju intereses, nepieciešams valstiskā līmenī risināt produktu ievadmitas lielumu eksporta tirgos, kā arī citus attiecīgo valstu noteiktos aizsardzības pasākumus, tai skaitā mainīgās pārtikas normas. Ir nepieciešams valsts lobijs Eiropas Savienībā attiecībā uz dioksīna, benzopirēna, preču marķēšanas un citiem nosacījumiem.

- Divkāršoti ražošanas apjomi un četrkāršota peļņa

Pārstrādājot eksportētās svaigās un saldētās zivis Latvijā, būtu iespējams ievērojami palielināt apgrozījumu, kā arī palielināt tirgus daļu eksporta tirgos un līdz ar to nodrošināt augstākas peļņas gūšanas iespējas.

- Nākošajā Eiropas Savienības finansējuma periodā (no 2014.g) paredzēts liels atbalsts zivrūpniecībai

Nosakot zivrūpniecību kā prioritāti Latvijas tautsaimniecībā, nepieciešams novirzīt tai atbilstošu Eiropas Savienības finansējuma daļu un palielināt atbalsta intensitāti. Jāmaina Eiropas Savienības finansējuma sadale starp maziem, vidējiem un lieliem uzņēmumiem – ņemot vērā, ka 85,5% no nozares pievienotās vērtības rada uzņēmumi ar darbinieku skaitu virs piecdesmit, lielākais atbalsts jāparedz tieši eksportspējīgiem vidējiem un lieliem nozares uzņēmumiem.

Rīcības plāns

Attīstības iespēju realizēšanai un mērķu sasniegšanai noteikts rīcības plāns, kas nodrošinās nozares panākumu faktoru sasniegšanu.

Identificēti šādi nozīmīgākie panākumu faktori:

- 1) Zivrūpniecības nozares prioritātes palielināšana Latvijas tautsaimniecībā;
- 2) Nozares konkurētspējas un eksporta veicināšana;
- 3) Eiropas Savienības finansējuma piesaistīšana;
- 4) Darbaspēka problēmu risināšana;
- 5) Informācijas aprites uzlabošana;
- 6) Sadarbības veicināšana ar zvejniekiem;
- 7) Izmaksu optimizēšana.

Panākumu faktoru sasniegšanai noteikts šāda rīcības plāns:

Panākumu faktors	Rīcība
1.Zivrūpniecības nozares prioritātes palielināšana	1.1. Noteikt zivrūpniecību kā prioritāti Nr.1 Zivsaimniecības nozares stratēģiskajā plānā (2007.-2013.g.).
	1.2. Pārstrādāt Zivsaimniecības nozares stratēģisko plānu (2007.-2013.g.) atbilstoši 1.prioritātei.
	1.3. Radīt jaunu amatu Zemkopības ministrijā - valsts sekretāra vietnieks zivrūpniecības nozares jautājumos.
2.Nozares konkurētspējas un eksporta veicināšana	2.1. Veicināt konkurences vienlīdzību starp zivīm un zivju produktiem ar augstu pievienoto vērtību eksporta tirgos, piemēram, panākt zivju produkcijas ievaduitas samazināšanu citās valstīs.
	2.2. Vienkāršot muitas noliktavu sistēmu.
	2.3. Panākt eksporta garantijas no valsts puses.
	2.4. Panākt valsts garantijas banku kredītu piesaistīšanai apgrozāmo līdzekļu nodrošināšanai.
	2.5. Palielināt Pievienotās vērtības nodokli, attiecīgi samazinot Uzņēmumu ienākuma nodokli.

3.Eiropas Savienības finansējuma piesaistīšana	<p>3.1. 75% no zivsaimniecības nozarei paredzētajiem ES līdzekļiem novirzīt zivrūpniecībai.</p> <p>3.2. Kā prioritāti ES līdzekļu apgūšanai noteikt eksportspējīgos vidējos un lielos uzņēmumus.</p> <p>3.3. Jāpanāk maksimāla ES programmu atbalsta intensitātes palielināšana.</p> <p>3.4. Panākt valsts garantijas banku kredītu piesaistīšanai ES fondu līdzekļu apgūšanai.</p>
4.Darbspēka problēmu risināšana	<p>4.1. Apzināt, cik un kādi speciālisti nozarei būs nepieciešami 10 gadu perspektīvā.</p> <p>4.2. Kopā ar Latvijas pārtikas uzņēmumu federāciju strādāt pie izglītības sistēmas pilnveidošanas saskaņā ar nozares vajadzībām.</p>
5.Informācijas aprites uzlabošana	<p>5.1. Valstiskā līmenī apkopot informāciju par starptautiskiem pārtikas programmu iepirkumiem.</p> <p>5.2. Noorganizēt regulāru (1 reizi ceturksnī) ziņojuma izstrādi par nozares tendencēm Latvijā un pasaulē.</p>
6.Sadarbības veicināšana ar zvejniekiem	<p>6.1. Meklēt veidus, kā veicināt sadarbību ar zvejniekiem.</p> <p>6.2. Nodrošināt ilgtermiņa zvejniecības, zivrūpniecības un akvakultūras plānu saskaņošanu.</p>
7.Izmaksu optimizēšana	<p>7.1. Uzlabot zvejas produktu pārstrādes blakus produktu utilizācijas procesu.</p>